

Dönüş: Suçsuz Nostalji

Sergi Konsepti ve Organizasyon: Emre Zeytinoglu

Sanatçılar: Evrim Kavcar, Elif Öner, Aylin Tekiner, Can Aytekin, Melike Kılıç

Tarih: 5 Şubat 2011 – 5 Mart 2011

Yer: Mars Mimarlık Araştırmaları Stüdyosu

Bostanbaşı Sok. No:10 Taksim / İstanbul

İletişim: Pınar Öğrenci pınarogrenci@yahoo.com

Dönüş (Svetlana Boym'un deyişiyle) başlı başına bir nostaljiyi vurgular ve insanın kendi fantezisiyle bir aşk ilişkisidir; ama bu dönüş yalnızca bir tasavvurdur.. Aslında söz konusu aşk, ya "artık olmayan" birine ya da zaten "hiç olmamış" birine karşı duyulmaktadır. Ve belki de ikisi birdendir: Yani "artık olmayan" birine, "hiç olmamış" birinin tasavvurunu yüklemektir. Demek ki dönüşün düşünüldüğü ya da gerçekleşme sürecine adım atıldığı anda, tasavvurun gelişeceği bir süre ve dönüşün gerçekleşebileceği bir zaman gereklidir.

Bir yere ya da bir şeye uzak olmak, bir yer değiştirmenin kötü duygusudur; aynı anlamda da yitirmedir. Ve demek ki dönüş, hem zaman olarak, hem de yol olarak, öncelikle uzak olmayı gerektirir. Uzak zamanda ve uzak yerde kurulmuş bu aşk ilişkisi, kişinin tam dönüş anında oraya ya da o şeye taşıdığı duygularını oluşturmuştur.

Açıkçası tam dönüş anında, kişinin uzak zamanda ve uzak yerde kurduğu duygu dünyası (nostalji), oraya ya da o şeye ulaştığı andaki duygularıyla üst üste gelir. Daha farklı söyleyişle "nostaljinin yeri", ulaşılan yerin ya da şeyin içine taşınmıştır. O dönülmüş olan yer ya da şey, artık bir anlamda da "nostaljinin yeri" olur.

Başka bir anlamda ise, nostalji tam olarak bir "eve dönüş" arzusudur. Uzak yerin ya da şeyin tasavvuru başka zamanda ve başka yerde oluşuyorsa, demek ki tasavvur edilen yer ya da şey, asıl ulaşılması gereken noktadır. Uzaktaki yaşamın hasret kaldığı noktadır. Tasavvurlar hep daha önce terk edilen noktaya yönelir.

Ama şu var: Michael Kammen'e göre de, "*nostalji, içinde suçun olmadığı tarihtir.*" O halde kişi, uzak zamanda ve uzak yerde, bütün suçlarından arınmış ve bu sırada (tasavvurlar yoluyla) orayı ya da o şeyi de arındırmıştır. Bundan böyle dönülen yerin ya da şeyin kendisi ve onun tasavvuru, iki ayrı benlik halinde yaşayacaktır: Ruhsal bir bozukluk gibi...

Dönüşler iki türdür: "Ev"e ya fiziksel olarak dönülür ya da zihinsel olarak... Eğer fiziksel olarak dönülmüş ve ona yeniden kavuşulmuşsa, işte tam dönüş anında tasavvurda gelişmiş "ev" ile, ayak basılan gerçek "ev" birleşir: O halde "ev" in iki benliği işlemeye başlayacak ve o ruhsal bozukluk ortaya çıkacaktır. Zihinsel dönüş ise uzakta gerçekleşir ve gelecek zamanda olabilecek dönüş, şimdiki zamanda tasavvur edilmektedir; ama aslında geçmiş zamana dönüş hedeflenmektedir. Walter Benjamin'in düşündüğü gibi: "Şimdi, geçmişin rüyalarından 'uyanır', ama bu rüyalarla 'yüklenmiş' olarak kalır."